

свобод людини і громадянина, захисту суспільства та держави від терористичних посягань; інформаційне, наукове, кадрове та матеріально-технічне забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби з тероризмом; підвищення рівня інформованості суспільства про небезпеку та масштаби тероризму; формування громадської думки з метою сприяння ефективній реалізації державної політики у сфері боротьби з тероризмом; розвиток міжнародного співробітництва у сфері боротьби з тероризмом [3].

Очевидно, що реалізація Концепції боротьби з тероризмом, де визначені конкретні завдання, вимагає плідної роботи серед законодавців, науковців з метою вдосконалення державної політики України у сфері боротьби з тероризмом.

#### *Література*

1. Глобальная контртеррористическая стратегия Организации Объединенных Наций 08.09.2006 / офиц. сайт ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа: A/RES/60/228 – <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NO5/504/90/PDF/N550490>
2. Костенко О. Сьогодні боротьба зі злочинністю нагадує поведінку «вершника без голови» / О. Костенко // Юрид. вісник України. – 2008. – 1-7 лист. (№ 44). – С. 2.
3. Концепція боротьби з тероризмом: затв. Указом Президента України від 25.04.2013 р. № 230 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/230/2013>

УДК 343.4

**Лихова С. Я.**, д.ю.н., професор,  
**Нечипорук М. Ю.**, студентка,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

### **КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОЛЬОТІВ**

З початку розвитку авіаційної техніки найважливішим завданням, було забезпечення безпеки польотів. Ця мета не втратила актуальність і донині. Незважаючи на те, що кількість аварій зменшилася порівняно з минулим століттям, все ж відбуваються небажані ситуації, такі як авіаційні події та авіаційні інциденти.

Порушення правил повітряних польотів передбачає вчинення дій, які заборонені цими правилами, або ж у невиконанні тих приписів, які особа могла і повинна була виконати (відмова від користування ремнями безпеки тощо). Під правилами безпеки польотів повітряних суден слід розуміти нормативно-правові акти, які регламентують політ повітряних суден, а

також вказівки командира та членів екіпажу повітряного судна, які впливають з них і є обов'язковими для осіб, що перебувають на літаку під час польоту. Польотом є час від моменту зачинення дверей перед початком рейсу і до моменту дозволу пасажирів виходити з повітряного судна після прильоту.

Порушення правил польотів може полягати в порушенні правил пілотування (ухилення від завданого ешелону польоту, порушення встановлених норм і схем набору висоти, виходу із зони аеродрому, зниження чи заходу на посадку), проведення різних повітряних операцій (десантування, бомбардування, будування інженерних споруд за допомогою вертольотів тощо) або інших правил польотів (взяття на борт судна кількості пасажирів, яка перебільшує встановлені нормативи, політ з виключеним радіозв'язком, несанкціоноване світлове чи інше електромагнітне випромінювання, політ без дозволу в заборонених зонах, передача управління літальним апаратом сторонній особі, політ гелікоптером за правилами візуальних польотів у гірській місцевості вночі) тощо.

Порушення правил підготовки до польотів полягає у недоброякісному плановому або неплановому ремонті і технічному обслуговуванні повітряних апаратів, тобто в ремонті (технічному обслуговуванні) з відступом від стандартів, норм і правил, які визначають технологію їх проведення (наприклад, залишення тих вад, які треба було усунути, встановлення зіпсованих деталей).

Порушенням вказаних правил є і випуск повітряного судна в політ з незавершеним технічним обслуговуванням, заправка його некондиційним паливом чи спеціальними рідинами, неврахування стану ресурсів та строків служби повітряного судна і його комплектуючих, допуск до польоту з порушенням передполітного відпочинку чи нормативів робочого часу, вимог щодо медичного огляду, або недоброякісний ремонт і утримання аеродромів, засобів сигналізації, зв'язку тощо.

Порушенням правил експлуатації повітряних апаратів слід вважати в експлуатацію несправних повітряних суден або таких, що не зареєстровані та не мають посвідчення про придатність до польотів (або особливого посвідчення про придатність до польотів, яке видається для перельоту до місця ремонту після пошкодження, яке спричинило часткову втрату придатності до польотів), використанні повітряних суден не за призначенням, неправильному розміщенні вантажу на борту повітряного апарата тощо. Повністю охоплюється ст. 416 КК України [2] і не потребує додаткової кваліфікації за ч. 2 ст. 269 КК України [2] незаконне перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин, що

спричинило тяжкі наслідки, якщо воно вчинене членом екіпажу літака. Але, відповідальність за вказані дії за відсутності таких наслідків, у т.ч. для членів екіпажу, настає за ч. 1 ст. 269 КК України [2].

Взагалі ж порушення правил польотів, підготовки до них і експлуатації повітряних апаратів передбачає порушення встановленого порядку організації, виконання і забезпечення польотів, здійснення нагляду, контролю за безпекою польотів та забезпечення безпеки польотів.

Правила польотів та підготовки до них, експлуатації повітряних апаратів встановлені в актах міжнародного внутрішнього права, зокрема, в актах Комітету з використання повітряного простору України, порадиниках з інженерно-авіаційного забезпечення та штурманській службі. Якщо порушення правил польотів військових повітряних апаратів були поєднані з порушенням правил міжнародних польотів, то за вчинені умисно незаконний вліт в Україну або виліт із України члени екіпажу військового повітряного судна несуть відповідальність за ст. 334 КК України [1], а за інші порушення правил міжнародних польотів, які не потягли наслідків, передбачених ст. 416 КК України [2].

У разі порушення не правил польотів, а правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою, що виконуються у будівництві за допомогою гелікоптерів, винна особа несе відповідальність за ст. 272 КК України [1]. Якщо порушення правил польотів екіпажем військового повітряного апарата полягали у вльоті в Україну, вильоті із України без відповідного дозволу, а так само у недодержанні зазначених у дозволі маршрутів, місць посадки, повітряних трас, коридорів або ешелонів і потягли наслідки, передбачені ст. 416 КК України [2], вони кваліфікуються за цією статтею.

#### *Література*

1. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 травня 2011 року № 3393-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://kodeksy.com.ua/kriminal\\_nij\\_kodeks\\_ukraini.htm](http://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini.htm)